

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามชุดที่ 1

แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เรื่อง การจัดการฝายต้นน้ำของเกษตรกรหมู่บ้านขุนช่างเคี่ยน
ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่

แบบสัมภาษณ์เลขที่.....

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ ( ) ต่ำกว่า 20 ปี ( ) 41 – 50 ปี
( ) 21 – 30 ปี ( ) 50 ปีขึ้นไป
( ) 31 – 40 ปี
3. เชื้อชาติชาวไทยภูเขาเผ่า ( ) ม้ง ( ) เย้า ( ) กะเหรี่ยง
( ) อีเก้อ ( ) มูเซอ ( ) ลีซอ
( ) อาข่า ( ) เชื้อชาติอื่นๆ(ระบุ).....
4. นับถือศาสนา ( ) ศาสนาพุทธ ( ) ศาสนาคริสต์
( ) ศาสนาอิสลาม ( ) ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู
( ) นับถือผี ( ) อื่นๆ (ระบุ).....
5. ระดับการศึกษา ( ) ไม่เคยได้รับการศึกษา ( ) จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
( ) จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ( ) จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
( ) จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ( ) จบสูงกว่าชั้นมัธยมปีที่ 6
6. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย
ความสามารถในการฟัง ( ) ได้ ( ) ไม่ได้
ความสามารถในการพูด ( ) ได้ ( ) ไม่ได้
ความสามารถในการอ่าน ( ) ได้ ( ) ไม่ได้

ความสามารถในการเขียน ( ) ได้ ( ) ไม่ได้

7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด.....คน (รวมผู้ตอบ)

8. สถานภาพในครอบครัว

- ( ) หัวหน้าครอบครัว
 ( ) คู่สมรสหัวหน้าครอบครัว
 ( ) บุตร – หลานในครอบครัว
 ( ) อื่นๆ (ระบุ).....

9. รายได้รวมของครัวเรือน/ ปี (ไม่หักค่าใช้จ่าย)

- ( ) ต่ำกว่า 10,000 บาท ( ) 30,001 – 50,000 บาท
 ( ) 10,001 – 30,000 บาท ( ) 50,001 บาทขึ้นไป

10. ลักษณะพื้นที่ถือครองที่ดินทางการเกษตร

- ( ) ของตนเอง
 ( ) เช่าผู้อื่น ( ) พื้นที่ส่วนรวม
 รวมพื้นที่ทั้งหมด.....ไร่

11. พื้นที่ทำการเกษตร

- ( ) ทำนา-ทำไร่ ( ) ทำการประมง
 ( ) ทำสวน ( ) พื้นที่เลี้ยงสัตว์
 ( ) ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ( ) อื่นๆ (ระบุ).....

12. ประสบการณ์ในการทำการเกษตร.....ปี

13. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

- ( ) ต่ำกว่า 5 ปี ( ) 11 – 15 ปี
 ( ) 6 – 10 ปี ( ) 15 ปีขึ้นไป

14. ตำแหน่งปัจจุบันในหมู่บ้าน

- ( ) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ( ) ผู้นำศาสนา
 ( ) กรรมการหมู่บ้าน ( ) ผู้นำพิธีกรรม
 ( ) สมาชิก อบต. ( ) ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดๆ
 ( ) ผู้นำกลุ่ม ( ) อื่นๆ (ระบุ).....
 ( ) กรรมการกลุ่ม

15. สมาชิกในกลุ่มชุมชน

- กลุ่มสหกรณ์เกษตร   กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
 กลุ่มยุวเกษตรกร   กลุ่มอื่นๆ (ระบุ).....
 ไม่ได้สังกัดกลุ่มใดๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามชุดที่ 2

2.1 แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง การจัดการฝายต้นน้ำของเกษตรกรหมู่บ้านขุนช่างเคี่ยนในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่

คำถาม	คำตอบ	
	ใช่	ไม่ใช่
1. ฝายต้นน้ำ มีชื่อเรียก อีกรายว่า “ฝายแมว”		
2. ฝายต้นน้ำ เป็นฝายที่สร้างขึ้นด้วยวัสดุจากธรรมชาติ เช่น ท่อนไม้ หิน ดิน ทราย และอื่นๆ		
3. ฝายต้นน้ำมีความคงทน ความแข็งแรง สามารถต้านทานกระแส น้ำที่ไหลเชี่ยวได้ดีเท่ากับฝายคอนกรีต		
4. ฝายต้นน้ำช่วยลดความเร็วของกระแส น้ำ และยังช่วยดักตะกอนที่ น้ำพัดพาลงมาด้วย		
5. ฝายต้นน้ำนั้นเดิมทีเป็นฝายที่เกิดจากภูมิปัญญาคนสมัยก่อน ที่ คิดค้นขึ้นมาใช้สำหรับการกั้นลำน้ำ จึงเรียกกันว่า “ฝายภูมิปัญญา”		
6. ฝายต้นน้ำ หมายถึง เขื่อนขนาดเล็กที่สร้างขวางร่องน้ำ หรือลำธาร ขนาดเล็ก ด้วยวัสดุประสงค้อย่างใดอย่างหนึ่ง		
7. การก่อสร้างฝายต้นน้ำนั้นใช้งบประมาณหรือเงินทุนในการสร้าง แต่ละฝายนั้นสูงมาก		
8. การก่อสร้างฝายต้นน้ำนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ตามวัสดุอุปกรณ์ ของแต่ละท้องถิ่น		
9. ขั้นตอนแรกสุดของการสร้างฝายคือทำการสำรวจคัดเลือกพื้นที่ที่ ต้องการสร้างฝายก่อน เพื่อความเหมาะสมของพื้นที่		
10. ฝายต้นน้ำเป็นหนึ่งในแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว		
11. ฝายต้นน้ำนั้นสามารถช่วยลดความรุนแรงอันเกิดจากไฟฟ้าในช่วง ฤดูแล้ง		

12. ฝ่ายต้นน้ำช่วยรักษาสภาพของร่องน้ำกัดเซาะไม่ให้ขยายตัวไปจากเดิม		
13. ฝ่ายต้นน้ำที่สร้างขึ้นมีอายุการใช้งานนานมากกว่า 30 ปี		
14. ควรมีการก่อสร้างฝ่ายต้นน้ำในช่วงฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลาก		
15. ถ้าไม่หมั่นดูแลรักษาฝ่ายต้นน้ำจะทำให้ฝายนั้นชำรุดได้ง่าย และอายุการใช้งานจะสั้นลง		
16. ฝ่ายต้นน้ำมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ฝินป่าได้ฟื้นคืนสภาพและฟื้นตัวให้สมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น		
17. ฝ่ายต้นน้ำนั้นสามารถใช้กันลำนํ้าขนาดใหญ่ได้		
18. จุดมุ่งหมายเดิมของการสร้างฝ่ายต้นน้ำ เป็นเพียงการป้องกันการขยายตัวของร่องน้ำกัดเซาะ และการเก็บกักตะกอนที่ถูกน้ำผิวดินพัดพาลงมาจากพื้นที่ตอนบนเท่านั้น		
19. ฝ่ายต้นน้ำมีข้อเสียคือทำให้หน้าดินพังทลายมากยิ่งขึ้น		
20. การสร้างฝายนํ้านั้นไม่สามารถที่จะสร้างเองได้ถ้าไม่มีหน่วยงานต่างๆเข้ามาช่วยสนับสนุน		

2.2 การจัดการฝายต้นน้ำ

1. ท่านเคยได้รับความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับฝายต้นน้ำมาก่อนหรือไม่? ในทางใดบ้าง?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. หมู่บ้านเคยประสบปัญหาเรื่องน้ำมาก่อนหรือไม่? อย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. มีหน่วยงานทางภาครัฐหรือองค์กรของเอกชนให้ความร่วมมือในส่วนของจัดการฝายต้นน้ำบ้างหรือไม่? อย่างไร?

.....

.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

4. การสร้างฝายต้นน้ำมีประโยชน์หรือโทษต่อหมู่บ้านอย่างไร?

- การอุปโภคบริโภค

.....

.....

.....
.....
.....
.....

- การเกษตร

.....
.....
.....
.....
.....

- อื่นๆ

.....
.....
.....
.....
.....

5. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างฝายต้นน้ำเป็นอย่างไร ?

.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

6. มีการจัดการเกี่ยวกับฝายต้นน้ำอย่างไร?

- การวางแผน

.....
.....

.....
.....
.....
.....
- การปฏิบัติงาน

.....
.....
.....
.....
- การประเมินผล

.....
.....
.....
.....
- การติดตามผลงาน

.....
.....
.....
.....
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

.....
.....
.....
.....
Copyright © by Chiang Mai University

.....
.....
.....
.....
All rights reserved

7. มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลกระทบต่อการสร้างฝายต้นน้ำ?

.....
.....
.....

.....

.....

.....

8. การที่หมู่บ้านมีฝายต้นน้ำส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในหมู่บ้านหรือไม่? อย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

9. หมู่บ้านมีการบริหารจัดการน้ำอย่างไรให้ทั่วถึง?

.....

.....

.....

.....

.....

10. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการฝายต้นน้ำมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

11. แนวทางในการจัดการฝายต้นน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ควรเป็นรูปแบบอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการจัดสร้างฝายต้นน้ำในอนาคต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

รายชื่อสมาชิกทั้ง 4 กลุ่มที่ให้การสัมภาษณ์ในเรื่องของการจัดการฝายต้นน้ำ

ของเกษตรกรหมู่บ้านขุนช่างเคี่ยน

กลุ่มที่ 1

1. นาย วิรชน ยั่งยืนกุล	7. นาย หยั่ว แซ่ลี
2. นาย ประมวล แซ่ย่าง	8. นาย เขี้ย แซ่ย่าง
3. นาย เหม่า แซ่ย่าง	9. นาย เลาชาง แซ่เจื้อะ
4. นาย ประพันธ์ ยั่งยืนกุล	10. นาย เขียะ แซ่ลี
5. นาย สงวน แซ่ย่าง	11. นาย คงเดช แซ่ลี
6. นาย แต่ง แซ่ย่าง	

กลุ่มที่ 2

1. นาย พงษ์เทพ แซ่เต่า	7. นาย กั่ว แซ่เต่า
2. นาย วิเชียร แซ่ลี	8. นาย เจอะ แซ่ลี
3. นาย ไข่ แซ่ย่าง	9. นาย เปา แซ่เต่า
4. นาย ตั่ว แซ่ย่าง	10. นาย ปริญญา แซ่เต่า
5. นาย เสือ แซ่ย่าง	11. นาย เก่อ แซ่เต่า
6. นาย ลิ่ง แซ่ย่าง	

กลุ่มที่ 3

1. นาย เปา แซ่ว่าง	7. นาย ทวี แซ่ย่าง
2. นาย จี แซ่เต่า	8. นาย ทรงศักดิ์ แซ่ย่าง
3. นาย แย่ง แซ่เต่า	9. นาย ประดิษฐ์ แซ่หลี
4. นาย จี แซ่ลี	10. นาย คี แซ่ไฉ้ง
5. นาย ณรงค์ แซ่เต่า	11. นาย จีรศักดิ์ แซ่ลี
6. นาย จื่อ แซ่ย่าง	

กลุ่มที่ 4

1. นาย วิรัช ยั่งยืนกุล	7. นาย หยั่ว แซ่ย่าง
2. นาย เจ้า แซ่ลี	8. นาย แยะ แซ่ย่าง
3. นาย สิทธิพร แซ่ลี	9. นาย จำว แซ่ย่าง
4. นาย เสรี สิ้นธูนา	10. นาย หลี่ ยั่งยืนกุล
5. นาย ทวี ฤทธิเนติกุล	11. นาย จันติบ แซ่เต่า
6. นาย อาทิตย์ เสิศรัตนอิสระ	

ภาคผนวก ง

ภาพการลงพื้นที่ทำการวิจัย

ภาพที่ 3 ลักษณะของฝายต้นน้ำแบบผสมผสานที่ชาวบ้านหมู่บ้านขุนช้างเคียนร่วมกันสร้างในแต่
ละพื้นที่

ภาพที่ 4 ลักษณะของฝายหินก่อที่ชาวบ้านหมู่บ้านขุนช้างเคียงร่วมกันสร้าง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 5 การประชุมชาวบ้านในเรื่องของการจัดการฝายต้นน้ำ ที่มีการจัดประชุมในช่วงเวลาค่ำ เนื่องจากในช่วงเช้าเกษตรกรไปทำงานที่สวนของตน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 6 บ่อพักน้ำฝนที่ทางโรงเรียนศรีเนห์รูมีไว้สำหรับกักเก็บน้ำในยามจำเป็น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 7 แท้งน้ำรวมของหมู่บ้าน ที่เป็นจุดกักเก็บน้ำที่รับเข้ามาในหมู่บ้านจากประปาภูเขา และ
กระจายน้ำไปยังบ้านแต่ละหลัง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 8 ป้ายที่เขียนไว้ในการสร้างฝายต้นน้ำแต่ละแห่งเพื่อบอกจำนวนฝายต้นน้ำที่สร้างเสร็จโดย
หน่วยงานต่างๆที่เข้ามาสนับสนุนการสร้างฝายต้นน้ำ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

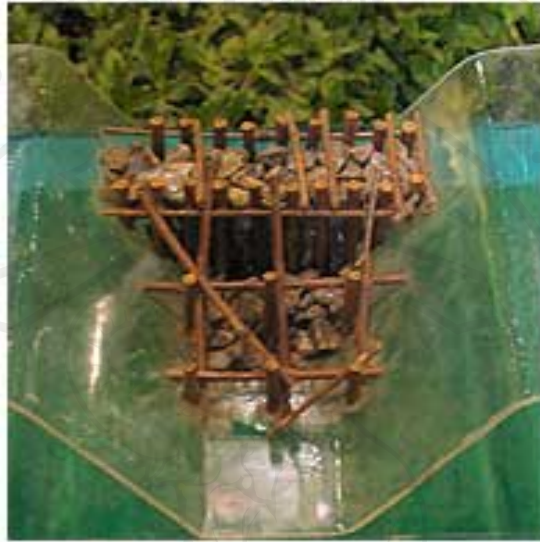
ภาพที่ 9 ฝ่ายต้นน้ำอีกชนิดหนึ่งที่ทำด้วยหิน ซึ่งเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ง่ายในบริเวณนั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

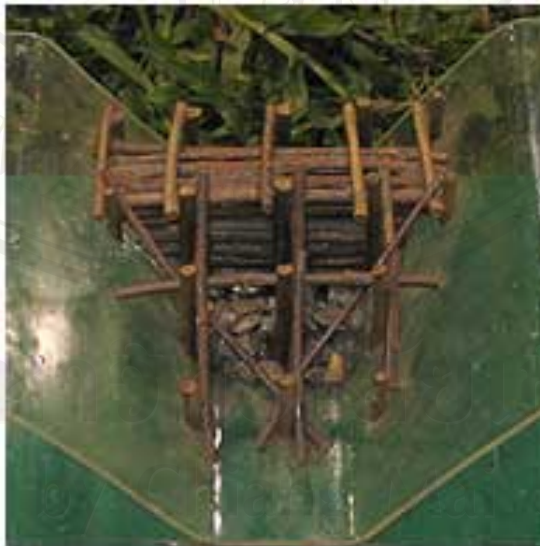

ภาพที่ 10 กลุ่มนักศึกษาที่มาร่วมมือกับชาวบ้านในการสร้างและซ่อมแซมฝายต้นน้ำที่ชำรุดในบางแห่ง

ภาพของฝายต้นน้ำในรูปแบบต่างๆ

ภาพที่ 11 ฝายคอกหมูแกนดินอัดขนานด้วยหิน

ภาพที่ 12 ฝายผสมผสานแบบไม้

ลิขสิทธิ์ © Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 13 ฝ้ายผสมผสานแบบกระสอบ

ภาพที่ 14 ฝ้ายผสมผสานแบบลวดตาข่าย

ลิขสิทธิ์
Copyright ©
All rights reserved

เชียงใหม่
University

ภาพที่ 15 ฝายผสมผสานแบบหินทิ้ง

ภาพที่ 16 ฝายผสมผสานแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล นายวรวิทย์ พิลัยห้ำ
 วัน เดือน ปี เกิด 6 พฤศจิกายน 2528
 ประวัติการศึกษา ปี พ.ศ. 2546 สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดาราวิทยาลัย เชียงใหม่
 ปี พ.ศ. 2550 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขา พืชสวน คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved